

GEMEENTE Asten

Voortgang Programma Klimaatbestendig en energieneutraal 2025

GEMEENTE Asten

Inhoud

Opgaven in de Toekomstagenda 3
Wat hebben we gedaan vanaf de vaststelling (2017) en wat zijn de resultaten? 4
Opgave 1: Klimaatbestendig in 2030 4
Opgave 2: In 2030 55% minder CO2 uitstoot conform Klimaatakkoord 6
Opgave 3: In 2030 voor 50% circulair zijn 12
Waarop richten we ons verder tot 2030 met betrekking tot de doelen? 14
Opgave 1: Klimaatbestendigheid 14
Opgave 2: Energieneutraliteit 14
Opgave 3: Circulariteit 15
Eindconclusie 16
Bijlage 1 Achtergrondinfo: 17

Voortgang Programma Klimaatbestendig en energieneutraal 2025

In 2017 hebben we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in Asten de Toekomstagenda Asten 2030 opgesteld. In deze agenda zijn 6 strategische opgaven benoemd waar we aan werken. In dit voortgangsdocument maken we -halverwege de uitvoeringsperiode- de tussenbalans op voor een van de 6 thema's in het akkoord: het Programma Klimaatbestendig en energieneutraal Asten.

Opgaven in de Toekomstagenda

Het programma bevat twee opgaven de betrekking hebben op klimaatverandering. De eerste opgave is om in 2030 in staat te zijn om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. De tweede opgave is om de provinciale trend te volgen om zo snel als mogelijk energieneutraal te zijn en de doelstellingen van duurzame ontwikkeling en het Brabants Energieakkoord te onderschrijven.

De inzichten op het gebied van klimaatverandering en klimaatmaatregelen ontwikkelen zich echter snel. Het Brabants Energieakkoord werd gesloten in 2015 en ging vooral over energiebeleid. Dit is een belangrijk onderdeel van het klimaatbeleid, maar hiermee wordt niet alle uitstoot van broeikasgassen aangepakt. Sinds 2019 volgen we daarom in het programmaonderdeel energie de doelen uit het Nationaal Klimaatakkoord.

Sinds het vaststellen van de Toekomstagenda is ook circulariteit als duurzaamheidsopgave in beeld gekomen. Binnen het programma is daarom een derde opgave toegevoegd met betrekking tot circulariteit.

Samenvattend zijn de actuele opgaven in het programma:

1) We zijn klimaatbestendig in 2030; we zijn in staat de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en zijn een gemeente met minder verstening en meer groen, een beter wateropvang, minder hittestress en een grote biodiversiteit in flora en fauna.
2) We stoten in 2030 conform het Klimaatakkoord 55% minder CO2 uit ten opzichte van 1990.
3) In 2030 zijn we voor 50% circulair; we volgen de doelstellingen van het rijk op circulariteit voor onze eigen organisatie en ondersteunen derden binnen de gemeente bij circulaire initiatieven.

Wat hebben we gedaan vanaf de vaststelling (2017) en wat zijn de resultaten?

Opgave 1: Klimaatbestendig in 2030

Om te weten welke problemen we moeten aanpakken om klimaatbestendig te worden , hebben we in 2019 een klimaatstresstest laten uitvoeren. Deze stresstest toont voor de bebouwde kommen aan welke straten kwetsbaar zijn voor wateroverlast bij piekbuien, dat er kans is op overstroming bij bedrijventerrein Nobis en dat er vooral hittestress zal zijn in het centrum van Asten en op de bedrijventerreinen. Deze kwetsbaarheden voor wateroverlast en overstroming hebben zich bij de piekbuien in 2016 ook in de praktijk voorgedaan.

De klimaatstresstest heeft ook de kwetsbaarheden buiten de bebouwde kommen in beeld gebracht. Deze kwetsbaarheden worden via het Programma Transitie Buitengebied aangepakt.

We hebben met onze inwoners een klimaatdialoog gevoerd over de klimaatstresstest en besproken welke kwetsbaarheden volgens hen prioriteit hebben. Onze inwoners hebben aangegeven prioriteit te geven aan de aanpak van wateroverlast, overstroming en ook hittestress in het centrum. De aanpak van hittestress op de bedrijventerreinen kreeg geen prioriteit.

De informatie uit de klimaatstresstest, de overlast in 2016 en de klimaatdialoog is gebruikt voor het opstellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 (GRP). In dit plan hebben we opgenomen hoe we werken aan een duurzame en klimaatbestendige waterketen, het in balans brengen van de grondwaterhuishouding, en aan het schoon, gezond en beleefbaar maken van water. Ook hebben we opgenomen dat we dit samen doen met partners zoals het Waterschap en regiogemeenten.

Projecten wateroverlast

Belangrijke acties die we hebben uitgevoerd om wateroverlast en overstroming tegen te gaan:

- Vergroten waterbergend vermogen Beekerloop: Het project is voornamelijk gericht op het voorkomen/verminderen van wateroverlast in de Paddenstoelenwijk, Sterrenwijk, Appelwijk en bedrijventerrein Nobis die kwetsbaar waren voor overlast door piekbuiten als gevolg van klimaatverandering. Een belangrijke oorzaak van de extreme wateroverlast die plaatsvond in 2016 was de hoge waterstand in de Beekerloop door de piekbuien in combinatie met beperkte waterberging van de beek. De waterstand zorgde ervoor dat de riooloverstorten hun water niet meer kwijt konden waardoor water langdurig in woningen stond en het landelijk gebied onder water stond. Waterschap Aa en Maas en de gemeente Asten hebben samen een plan ontwikkeld en uitgevoerd waarbij de capaciteit van de Beekerloop is vergroot en het waterpeil stuurbaar is bij extremen zodat een situatie als in 2016 niet meer kan voorkomen. Ook zijn de oevers natuurvriendelijk ingericht en zijn vispassages aangelegd.

- Herinrichting Wolfsberg: Het project is gericht op het aanpakken van wateroverlast op straat en als gevolg daarvan water in de woningen door langsrijdend verkeer. Door het toevoegen van een regenwaterriool en het aanleggen van wadi's langs de Heesakkerweg is de totale capaciteit om bij piekbuien wateroverlast op straat op te vangen vergroot. Daarnaast is de straat heringericht en zijn bomen aangeplant.
- Voorste Heusden-en Meijelseweg: Het project is gericht op het aanpakken van wateroverlast op straat en als gevolg daarvan water in de woningen door langsrijdend verkeer. De Voorste Heusden, een stukje Patrijsweg en een stuk Meijelseweg zijn heringericht en verkeersveiliger gemaakt.

Hittestress, droogte en biodiversiteit

Naast omgaan met wateroverlast en overstroming is ook de aanpak van droogte en hitte onderdeel klimaatbestendigheid. De maatregelen tegen droogte gaan hand in hand met het nemen van maatregelen om het groen en de biodiversiteit te beschermen, ook binnen de kom. Door het planten van de juiste klimaatbestendige inheemse bomen, het aanleggen van meer en diverse plantsoenen en geveltuintjes wordt onze omgeving niet alleen mooier en koeler maar ook robuuster. Hiervoor hebben we enkele maatregelen genomen:

Acties die we hebben uitgevoerd om droogte en hitte tegen te gaan en biodiversiteit binnen de kom te versterken:

- Subsidieregeling voor groene daken en het afkoppelen van regenwater
- Aanleg van geveltuintjes in de Wijnenstraat, het St Jozefplein, de Prins Bernhardstraat en bij het gemeentehuis
- Bij herinrichting van wegen wordt versterken van de groenstructuur standaard opgenomen (zoals bij Wolfsberg, Wilhelminatraat)
- Natuurvriendelijk ontwerp van de uitbreiding van woonwijk Loverbosch.
- Samenwerkingsovereenkomst in de Peel op klimaatadaptatie
- Ondersteuning van het IVN en museum scholenproject 'Lang leve planeet aarde'
- Vaststelling Programma Groen gemeente Asten 2024-2033

Tussenconclusies

De voortgang in het programma wordt via het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Programma Groen wordt grotendeels als vanzelf gestructureerd in de lijn van de organisatie opgepakt. Hoewel de opgave groot is, is hiervoor vanuit het programma zelf geen of weinig sturing of ondersteuning nodig.

We kunnen dan ook tevreden zijn met de voortgang van dit deel van het programma. We liggen op koers met het uitvoeren van maatregelen tegen wateroverlast en overstroming. Hiervoor stellen we in 2025 een Water en Rioleringsplan op. Voor de aanpak van droogte, hitte en behoud van biodiversiteit zijn we met de aanpak begonnen in het buitengebied (zie het programma Transformatie Buitengebied), de aanpak binnen de kommen volgt conform het Programma Groen.

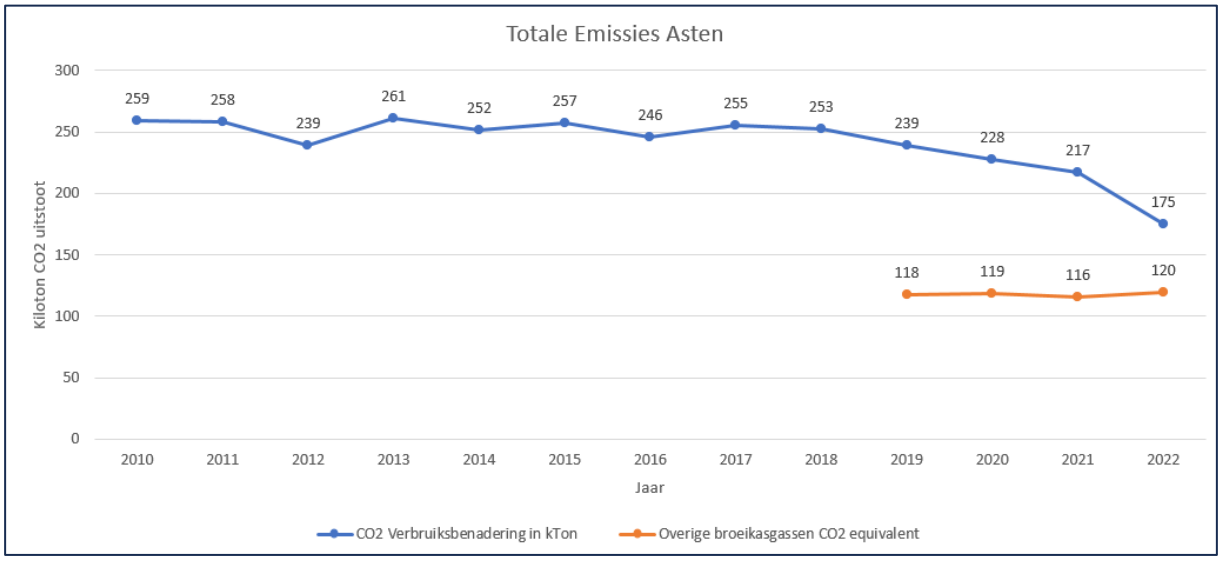
Opgave 2: In 2030 55% minder CO2 uitstoot conform Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over het verminderen van CO2-uitstoot door de hele samenleving. De belangrijkste taken voor gemeenten zijn in de sectoren:

a) gebouwde omgeving
b) elektriciteit
c) mobiliteit

Voor het uitvoeren van de taken ontvangen de gemeenten aparte budgetten via speciale uitkeringen (SPUK's).

Er zijn geen goede gegevens beschikbaar over de totale uitstoot van CO2 in Asten in 1990 en ook niet per benoemde sector. De oudst beschikbare gegevens zijn over 2010, de jongste gegevens zijn over 2022 of 2023. Of we op koers liggen met de opgaven en of we binnen het programma de juiste keuzes maken kunnen we daarom niet rechtstreeks afleiden uit deze gegevens. Wel kunnen we zien dat sinds 1990 de CO2-uitstoot daalt, zie figuur 2. Sinds 2019 zijn er ook gegevens over de uitstoot van andere broeikasgassen, hierin is geen trend te zien.

Figuur 2 Totale emissies broeikasgassen in Asten. bron: klimaatmonitor.databank.nl

a) Gebouwde omgeving

Gemeenten hebben in het Klimaatakkoord de regie gekregen over het verduurzamen van de gebouwde omgeving[1]. Voor deze taak in het Klimaatakkoord is voor de gemeenten de meeste ondersteuning en zijn de meeste financiële middelen beschikbaar. Deze taak is dan ook de grootste taak binnen het programma.
Vanaf 2020 hebben we het Programma Warmtetransitie opgesteld en acties uitgevoerd om inwoners te informeren over en te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning. We leggen daarbij tot nu toe de nadruk op isoleren en besparen en nog niet op het volledig aardgasvrij maken van wijken omdat de collectieve mogelijkheden daarvoor in Asten beperkt zijn.

Het Programma Warmtetransitie is zo opgesteld dat we al doende leren en bijstellen.

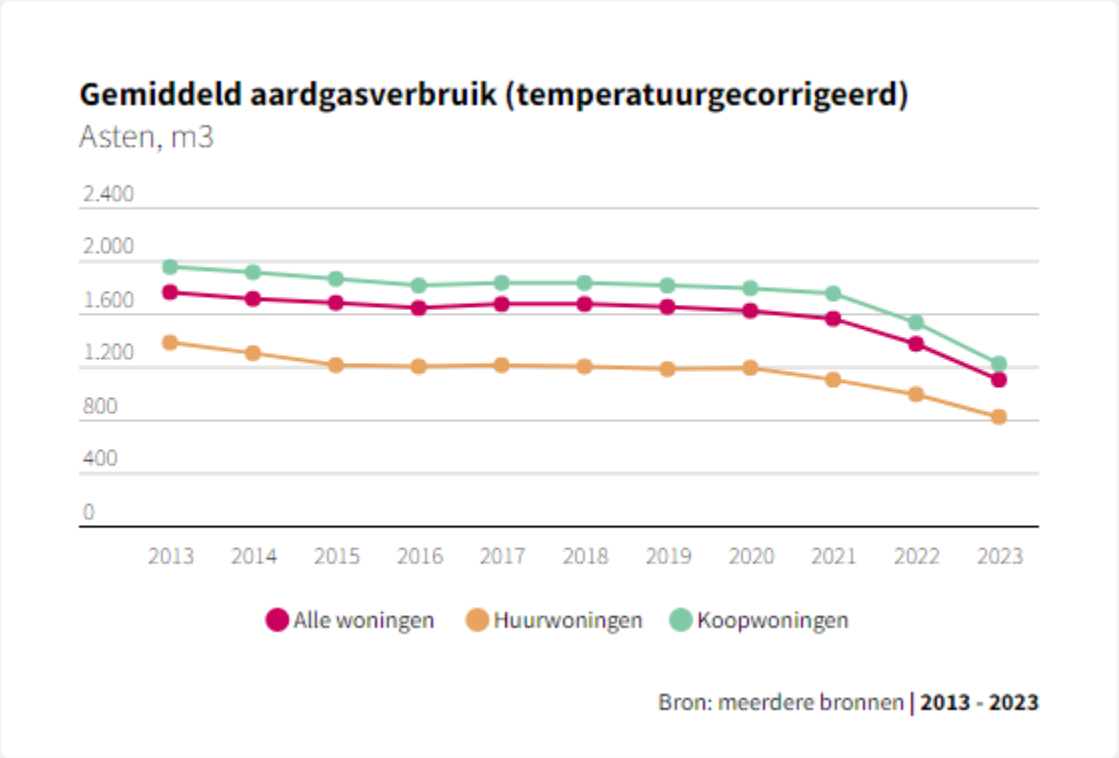
[1] Alle woningen, kantoren en (niet-industriële) bedrijven, waaronder ook maatschappelijk vastgoed.

De lessen van iedere actie die we uitvoeren gebruiken we bij de voorbereiding van de volgende acties. Ook kopiëren we van successen van andere (MRE)gemeenten.

Belangrijke acties die we hebben uitgevoerd:

- De Groene Zone: zonnepanelen met een lening van de gemeente: ruim 200 huishoudens hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zonder eigen spaargeld zonnepanelen aan te schaffen via de gemeente. Een klein deel van deze mensen heeft de lening direct afbetaald. De combinatie van ontzorgen en financieren van verduurzamingsmaatregelen lijkt een deel van de huishoudens te activeren om een verduurzamingsmaatregel te nemen die zichzelf terugverdient.
- Collectieve inkoopactie isolatie met Susteen 2022-2023: hieraan hebben slechts 14 huishoudens deelgenomen. Deze aantallen zijn lager dan bij met vergelijkbare acties elders. De actie was geen succes.
- RREW-cadeaubonnen-actie voor kleine maatregelen 2022: 3400 huishoudens (50% huur, 50% koop) hebben kleine besparende maatregelen genomen met een cadeaubon van de gemeente. Deze actie was zeer succesvol. Er waren meer gegadigden dan beschikbare bonnen.
- Klussendienst voor kleine maatregelen huurwoningen met Sobolt 2023: voor de 653 huurhuishoudens die geen gebruik hadden gemaakt van de cadeaubonnenactie hebben we een klussendienst aan huis opgezet. 299 huurhuishoudens hebben hiervan gebruik gemaakt. Een aanzienlijk deel van onze inwoners blijkt dus wel kleine maatregelen te willen nemen maar heeft niet genoeg aan een cadeaubon om tot actie over te gaan.
- Warmtescan-actie met Sobolt 2023: omdat actie volgt na kennis hebben we van 1050 koopwoningen een warmtescan laten maken (vanaf de openbare weg) om de bewoners te informeren over de warmtelekken (aan de voorkant) van hun huis. 750 huishoudens met 2 of meer warmtelekken hebben een aanbod gehad voor een gratis isolatie-advies aan huis. Hiervan hebben 150 huishoudens gebruik gemaakt. Deze aantallen zijn in lijn met vergelijkbare acties elders.
- Advies- en isolatieactie met Duurzaam Bouwloket: volgend op de warmtescanactie loopt sinds oktober 2024 de advies- en isolatieactie gecombineerd met subsidie van de gemeente voor woningen met 2 of meer slechte bouwdelen en een beneden gemiddelde WOZ-waarde. Iedere activiteit om aandacht aan deze actie te geven levert aanmeldingen op. Het loopt echter nog niet storm.
- Energiehuis Slim Wonen: sinds 2018 ondersteunen de vrijwilligers van het Energiehuis Slim Wonen inwoners die zelf op zoek gaan naar informatie met onafhankelijke kennis. De groep inwoners die hiervan gebruik maakt zijn veelal zelfredzaam en positief over de coaches en de resultaten.

Vooral sinds de hogere gasprijzen door de inval in Oekraïne in 2022 zien we een daling van het gemiddelde gasverbruik in woningen, zie figuur 3. De effectiviteit van onze acties kunnen we daarom niet rechtstreeks aflezen aan het gasverbruik. Informatie die een beter inzicht geeft, zoals hoeveel huizen een beter energielabel hebben, is echter nog niet beschikbaar of niet betrouwbaar.

Figuur 3 Trend in gebruik aardgas van woningen in Asten

b) Elektriciteit (opwek)

De gemeente heeft de taak regie te voeren op de grootschalige opwek van zonne- en windenergie. In de Regionale EnergieStrategie (RES) hebben we daarover in 2021 afspraken gemaakt met de MRE-gemeenten. Het plaatsen van zonnepanelen op de grote dakoppervlaktes heeft de prioriteit. Daarnaast zijn er zoekgebieden voor wind- en zonne-energie aangewezen. In Asten liggen twee zoekgebieden voor zon: langs de A67 en ten zuiden van de Dennendijkse bossen.

Voordat de RES is vastgesteld is er in de gemeente een zonneveld gerealiseerd in Heusden. Dit veld is aangelegd ten behoeve van het naastgelegen glastuinbouwbedrijf en ligt niet in een van de zoekgebieden.

In de RES hebben we voor onze gemeente vastgelegd dat nieuwe zonnevelden moeten bijdragen aan het oplossen van bestaande opgaven en dat ze met en voor de mensen in het gebied worden gerealiseerd.

Belangrijke acties die we hebben uitgevoerd:

- Onderzoek combinatie energieopwek en melkveehouderij: samen met het Nationaal Programma RES hebben we onderzocht op welke manieren we in ons zoekgebied opwek van energie kunnen combineren met het verduurzamen van melkveehouderij. De uitkomsten gaven aanleiding nader onderzoek te doen.
- Verdiepend onderzoek energieopwek en melkveehouderij: voor de vier blijvende melkveehouderijen in het gebied tussen Gezandebaa, Meijelseweg en de Groote Peel hebben we doorgerekend hoe energieopwek op hun bedrijven te combineren zou kunnen zijn met extensivering. Voor de boeren in dit gebied was gekozen vanwege de sociale cohesie in het

gebied. De uitkomsten gaven aanleiding om een traject te starten om met het gehele gebied samen een zonneveld te realiseren.

- Project ‘Zon voor melkvee’: met alle stakeholders in het gebied samen hebben we onderzocht of en met welke spelregels een zonneveld gerealiseerd kon worden met als doel de melkveehouders in het gebied duurzaam te behouden. Na drie bijeenkomsten hierover bleek er onvoldoende draagvlak te zijn om een zonneveld te ontwikkelen. Het traject is gestopt.

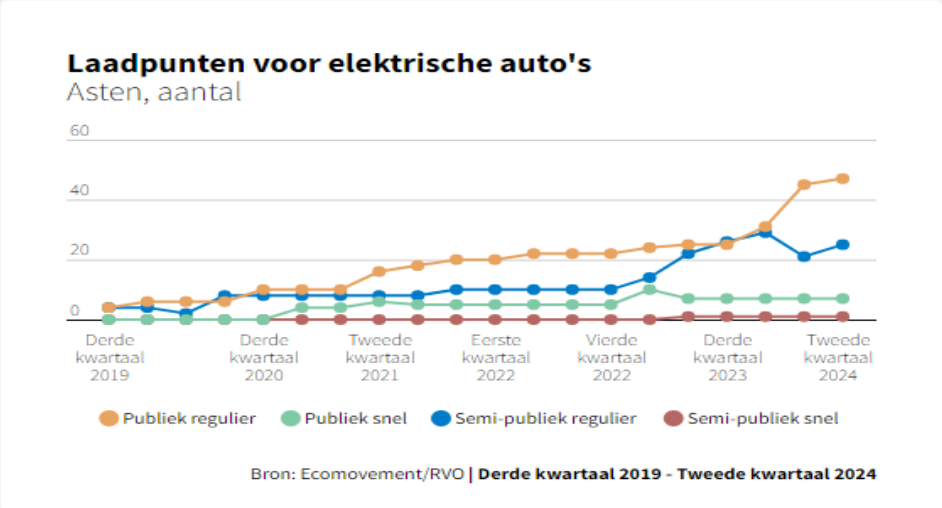
Sinds de netcongestie en sinds de regels voor het realiseren van een zonneveld zijn aangescherpt lijken de kansen voor het realiseren van grootschalige energieopwek op land nog verder verminderd.

Ook het realiseren van zonne-energie op grote daken blijkt lastig. Er zijn verschillende hobbels waardoor de aanleg achter blijft op het doel. De gemeente heeft echter weinig invloed op de plaatsing van panelen op bestaande daken. Bij nieuwe daken kan de gemeente sinds de invoering van de Omgevingswet wel eisen stellen.

Bedrijven in Asten kampen met zowel een stop op het terugleveren van stroom (van zonnepanelen) als een stop op het afnemen van meer stroom (nodig voor bedrijfsuitbreiding en/of verduurzaming). In Asten is een koplopersgroep gevormd van bedrijven die deze problemen het hoofd willen bieden. Gemeente en koplopersgroep hebben regelmatig contact over hoe onderling elkaar te helpen.

c) Mobiliteit

Voor mobiliteit hebben de gemeenten de taak gekregen om het publieke laadnetwerk voor personenauto’s te versterken. Tot 2024 volgde deze uitrol de vraag van inwoners. Zij konden een publieke paal aanvragen via een bedrijf, waarna op een geschikte locatie in de buurt een paal werd geplaatst. In 2024 is het beleid Uitrol Laadinfrastructuur vastgesteld en vindt de uitrol gestructureerd plaats via collectieve inkoop met gemeenten in de provincie. Het aantal laadpalen neemt snel toe, zie figuur 4.

Figuur 4 toename van laadpalen in Asten

Overige maatregelen

Buiten de acties die direct vallen onder een van de gemeentelijke taken in het Klimaatakkoord, voeren we ook acties uit. Dit zijn:

- De glastuinbouw gebruikt als sector veel energie, vooral in de vorm van aardgas. In het Klimaatakkoord heeft de sector zelf aangegeven in 2040 energieneutraal te zullen zijn en heeft daarvoor de hulp nodig van overheden. Asten kent ca. 100 ha glastuinbouw en is daarmee in Asten een belangrijke partner om energieneutraal te worden als gemeente. We hebben als eerste stap met een financiële bijdrage de oprichting van DECAS (energie coöperatie voor de glastuinbouw in Asten en Someren) mogelijk gemaakt. Daarna hebben we samen met DECAS de uitrol van een warmtenet voor de glastuinbouw aan de Waardjesweg in korte tijd gerealiseerd. Het warmtenet wordt gevoed met houtsnippers. Dit is een transitiebrandstof die op termijn moet worden vervangen door een echt duurzame warmtebron.
  Of een duurzame warmtebron beschikbaar kan komen is onzeker waarmee ook de toekomstbestendigheid van de glastuinbouw in Asten (en Someren) onzeker is.
  Daarnaast spelen in deze sector meer uitdagingen die raken aan de Programma's Transformatie Buitengebied en Vitale Kernen. Het is van belang deze thema's in samenhang te onderzoeken zodat strategische keuzes gemaakt kunnen worden. De glastuinbouw is ondergebracht in het Programma Transformatie buitengebied.
- De gemeente moet ook haar eigen organisatie verduurzamen. Een van de organisatieonderdelen waarin veel energie en materialen worden gebruikt is het team Openbare Werken. Voor dit team is een onderzoek uitgevoerd naar de CO2-uitstoot en materialengebruik in 2022 (verder terug in de tijd was niet mogelijk). Het team zelf heeft met deze informatie een intern plan opgesteld en in uitvoering gebracht om de uitstoot van CO2 te verkleinen en het materialengebruik terug te brengen.
- We hebben het convenant SEB (schoon en emissieloos bouwen) ondertekent. Daarmee reduceren we CO2- en stikstofuitstoot en stimuleren we de verduurzaming van materieel op bouwplaatsen en bij werkzaamheden aan wegen. Voor de meerkosten van de inzet van duurzaam bouwmaterieel krijgen we subsidie.
- We hebben regulier overleg met Enexis over acute en toekomstige knelpunten in het elektriciteitsnetwerk die specifiek in Asten spelen en hoe die opgelost kunnen worden.
- We hebben in de regio een actieve rol bij het standaardiseren van de procedures om de doorlooptijd van de netverzwaring te verkleinen. Medewerkers met juridische kennis, ruimtelijke ordening-kennis en kabels- en leidingenkennis werken mee aan producten hiervoor. Voorbeelden hiervan zijn standaard grondovereenkomsten en standaard omgevingsplanregels.

Tussenconclusies

- De doelen voor energie waar de gemeente aan moet werken zijn aan verandering onderhevig, inclusief de middelen en randvoorwaarden vanuit het rijk. Van belang is flexibel te zijn in de uitvoering.
- Het behalen van de gemeentelijke doelen is sterk afhankelijk van derden die niet dezelfde doelen nastreven (of niet in hetzelfde tempo). Het behalen van het gewenste resultaat is daardoor zeer onzeker.
- Astense inwoners komen niet in actie om te verduurzamen met alleen informatie en ondersteuning om het makkelijker te maken. Een financiële prikkel in combinatie met het wegnemen van hobbels werkt beter. Daarbij draagt herhaling van de boodschap op verschillende manieren en via verschillende kanalen bij aan de actiebereidheid.

- Er is te weinig draagvlak en vertrouwen om collectief samen met de gemeente grootschalige opwek te realiseren ten behoeve van de doelen in het buitengebied.
- Binnen de eigen organisatie werkt het klein en makkelijk starten om vervolgens stap voor stap naar een gestructureerde aanpak toe te werken goed.
- Informatie om nu te meten of we het CO2reductiedoel gaan halen en of onze aanpak doelmatig en doeltreffend is, is niet beschikbaar of niet actueel. Bijstellen van het beleid en de uitvoering kunnen we voorlopig alleen op basis van afgeleide gegevens, zoals aantallen deelnemers aan acties, modelmatig berekende vermindering van CO2-uitstoot bij een herinrichting van een weg.

Hoewel we niet kunnen meten of we onze doelen gaan halen, kunnen we met de resultaten van onze acties tevreden zijn, op veel onderdelen binnen en buiten de organisatie werken we aan reductie van CO2 uitstoot en versnellen we de aanpak.

Opgave 3: In 2030 voor 50% circulair zijn

Sinds de vaststelling van de Toekomstagenda is steeds meer het besef ontstaan dat het voor duurzaam leven ook van belang is om zorgvuldig met grondstoffen om te gaan. Vaak gaan energieneutraliteit en circulariteit hand in hand. Producten die niet worden gebruikt of opnieuw worden gebruikt vragen immers geen productie-energie. Soms is hergebruik echter heel energie-intensief. Het is van belang apart aandacht voor dit thema te hebben om te voorkomen dat we mogelijkheden hiervoor over het hoofd zien en de verkeerde keuzes maken op weg naar een volledig duurzame samenleving in 2050.

Daarom hebben we het Strategisch Plan Circulair Asten vastgesteld en waarin we het doel om in 2030 voor de helft circulair te zijn volgen.

Belangrijke acties die we hebben uitgevoerd:

- Advies en subsidie voor gebruik circulaire materialen voor herinrichting van de Wilhelminastraat. In dit project komen veel doelen samen: de riolering wordt vergroot en gescheiden aangelegd, de groenstructuur met bomen wordt versterkt, er wordt gewerkt met emissiearm materieel, in het ontwerp is scherp gekeken naar het verminderen van materiaalgebruik en er is subsidie aangevraagd en verleend voor de meerkosten van een circulair alternatief voor 228.539 euro.
- Advies en subsidie voor gebruik circulaire materialen voor inrichting Loverveld. Ook voor dit project is subsidie aangevraagd en verleend voor meerkosten circulaire alternatieven in het project.
- Een van de manieren om circulair te worden is het gebruik van biobased materialen. Asten heeft meegewerkt aan het tot stand komen van het convenant ‘Biobased bouwen en telen in de Metropoolregio Eindhoven’ dat in 2024 door de 21 MRE-gemeenten is ondertekend. De uitvoering hiervan is programma-overstijgend en wordt opgepakt vanuit Transformatie buitengebied en Vitale kernen.
- Bij sloop van gebouwen komen veel materialen vrij die waarde kunnen hebben. We hebben voor de St. Bonifatius school laten onderzoeken in hoeverre circulaire sloop zinvol is. De uitkomsten worden meegenomen in het verdere proces voor besluitvorming.
- In het Grondstoffenbeleidsplan hebben we vastgesteld dat we de hoeveelheid restafval van huishoudens willen terugbrengen. Een van de manieren is het makkelijker maken om afval gescheiden in te leveren. Op proef hebben we daarom in de week van de duurzaamheid de GRIPwagen in het dorp neergezet. Inwoners konden kleine hoeveelheden afval brengen. De proef was een succes. Er hebben 187 inwoners gebruik van gemaakt.

Het beleidsveld van circulariteit bevindt zich nog in de pioniersfase. Vanuit het rijk is nog geen heldere definitie beschikbaar om op te toetsen en er is nog geen eenduidige methode beschikbaar om te meten. Of we in 2030 werkelijk voor 50% circulair zullen zijn is daarom niet goed te voorspellen. We zien het gestelde doel als inspanningsverplichting voor onszelf en als middel om kennis op te doen, fondsen te werven die beschikbaar komen voor de voorlopers, sneller meer te besparen op CO2uitstoot en voorbereid te zijn op sterkere sturing van het rijk.

Tussenconclusies

- Aandacht voor circulariteit leidt al tot creatieve oplossingen en tot het verminderen van materiaalgebruik, ook als nog niet duidelijk is wat circulariteit precies is. Het is waardevol om ‘gewoon te beginnen’.
- Circulair denken is besmettelijk. Aandacht hiervoor in het ene project (bij openbare werken) leidt tot aandacht in het volgende project en tot aandacht bij BIZOB en het aanvragen van onderzoek/advies en subsidies.
- Inwoners zijn bereid om afval apart in te zamelen en waarderen het verlagen van de drempel (zoals met de GRIPwagen).

Waarop richten we ons verder tot 2030 met betrekking tot de doelen?

Opgave 1: Klimaatbestendigheid

Op het gebied van klimaatbestendigheid binnen de kommen ligt in de periode tot 2030 vooral de nadruk op het aanleggen van groen en verhogen van de kwaliteit van het groen. Deze maatregelen dragen ook bij aan behoud van biodiversiteit in de bebouwde kommen. We gaan het volgende doen:

- Opstellen Water en Rioleringsplan (WRP) + Stedelijk Systeem Water (SSW)
- Vergroenen van de Markt;
- Uitvoeren werkzaamheden Loverveld;
- Vergroeningsplan voor de bedrijventerreinen;
- Uitvoeren herinrichting Wilhelminastraat;
- Aanplant van bomen binnen de kommen, onderdeel Programma Groen;
- Aanleggen van meer geveltuintjes: voortzetten samenwerking met operatie steenbreek;
- Bij reconstructies van wegen overbodige verharding vervangen door groen;
- Stimuleren natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen;
- Uitvoeren werkzaamheden Julianastraat-Enmastraat;
- Uitvoeren Verkenning Regionale Klimaatrisico's.

Opgave 2: Energieneutraliteit

Op het gebied van energie ligt in de periode tot 2030 vooral de nadruk op het verduurzamen van woningen, het ondersteunen van bedrijven om te kunnen elektrificeren en het verder verduurzamen van de eigen organisatie. We gaan het volgende doen:

- Voortzetten acties om inwoners te ondersteunen hun woning te isoleren (financiering door het rijk)
- Onderzoek per wijk wat het meest geschikte alternatief voor aardgas is (verplicht programma onder de Omgevingswet);
- Opstellen van een soortenmanagementplan om beschermde diersoorten te behouden tijdens de isolatiecampagnes (verplichting met financiering door het rijk);
- Met en in de regio meer procedures standaardiseren voor versnelling uitrol elektriciteitsnetwerk;
- Ondersteunen van bedrijven om gezamenlijk te besparen en te elektrificeren;
- Energie- en materiaalgebruik in de eigen organisatie verminderen (mobiliteit, projecten in openbare ruimte, vastgoed, energiegebruik ict, etc).

Opgave 3: Circulariteit

Circulariteit is nog in de pioniersfase. Er is nog geen eenduidige set van definities, regels en doelen. We blijven ons volgens ons beleid tot 2030 richten op het inspelen op kansen die we zien om snel meer kennis op te doen en fondsen werven en niet direct op het behalen van doelen. We gaan het volgende doen:

- Meer hergebruik en herbruikbaarheid van materialen bij projecten in openbare ruimte;
- Circulaire sloop en (ver)bouw van eigen vastgoed;
- Verminderen restafval van huishoudens.

Eindconclusie

Halverwege de looptijd van het programma kunnen we concluderen dat er veel werk is verzet.

De doelen op klimaatbestendigheid (binnen de kommen) zijn voor een groot deel al gerealiseerd, worden uitgevoerd of zijn in concrete plannen opgenomen. Overdracht vanuit het programma naar de lijnorganisatie is niet nodig omdat de werkzaamheden al gestructureerd vanuit de lijnorganisatie worden opgepakt. Over de voortgang op dit programmaonderdeel kunnen we tevreden zijn.

Of we de doelen op energieneutraliteit gaan halen kunnen we me de beschikbare cijfers niet inschatten. We moeten het doen met afgeleide en niet actuele gegevens. Landelijk is wel bekend dat het halen van 55% reductie op CO2-uitstoot niet waarschijnlijk is. Ook gaan we onze doelen voor opwek van zonne-energie niet halen, deels vanwege netcongestie en verscherpte regelgeving, deels vanwege gebrek aan draagvlak.

We kunnen wel tevreden zijn met de activiteiten die we hebben uitgevoerd om onze inwoners energie te laten besparen en kleine maatregelen te nemen. Daarnaast weten we steeds beter wat onze inwoners nodig hebben om hun huis te verduurzamen, en we zijn efficiënter in het uitrollen van isolatieacties. We zijn intern steeds meer bezig met energiebesparing en dragen actief bij aan het versnellen van de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Ook is het gesprek met onze ondernemers op gang over wat zij nodig hebben aan duurzame energie in hun bedrijven en hoe we elkaar daarmee kunnen helpen.

Op het gebied van circulariteit sturen we niet op resultaat maar op inspanning en het creëren van een beweging. Hierover kunnen we tevreden zijn. Binnen onze organisatie zijn we in beweging gekomen op dit doel waarvan we ook profiteren op het gebied van energiebesparing.

Gezien de resultaten is eventuele bestuurlijke bijsturing in het programma vooral logisch op de opgave voor energie. Hierbij spelen enkele essentiële vraagstukken:

- De glastuinbouw heeft veel energie nodig. Deze is niet makkelijk voorhanden en legt daarmee druk op de schaarste aan energie. Binnen het Programma Transformatie buitengebied wordt over de toekomst van de glastuinbouw nagedacht waarbij een van de vraagstukken zal zijn hoeveel en welke vorm van energie er beschikbaar zal zijn voor de glastuinbouw.
- Om toekomstbestendig te blijven zullen de bedrijven in de gemeente zich moeten organiseren. Alleen kunnen ze in de toekomst te weinig energie krijgen en circulariteit niet goed vorm geven. Ook de aanpak van hitte kan een bedrijf niet alleen aanpakken. De bedrijven hebben echter moeite om dit zelf te regelen. De gemeente is er niet alleen voor inwoners die moeite hebben te verduurzamen maar ook voor bedrijven. De vraag is wel hoe hard we als gemeente willen trekken aan bedrijven om ze te helpen te verduurzamen en toekomstbestendig te zijn.
- Het grootschalig opwekken van duurzame energie met zonnevelden wordt steeds lastiger. De vraag is hoeveel we ons nog willen inspannen om grootschalige opwek te realiseren zoals afgesproken in de RES en of we bereid zijn om de voorwaarde dat een zonneveld moet bijdragen aan de doelen voor het buitengebied los te laten als dat een zonneveld wel realiseerbaar maakt.

Bijlage 1 Achtergrondinfo:

Projecten en activiteiten die zijn uitgevoerd in het programma (lijst mogelijk niet volledig)

Klimaatbestendigheid

a) 2017 hemelwatervisie vastgesteld (GRP)
b) 2017 inrichten bijenbos
c) 2017 ontwerp woonwijken met meer waterberging (vanaf loverbosch II)
d) 2018 Regenwaterstructuurplan
e) 2018 Wilde bijenprojecten
f) 2018 Bouwsteen water voor omgevingsvisie
g) 2019 klimaatstresstest
h) 2019 subsidieregeling afkoppelen regenwater en groene daken
i) 2020 vaststelling GRP 2021-2025
j) 2021 aanpassing status Dennendijkse bossen naar natuurbos
k) 2022 tegelwippen burg Wijnenstraat
l) 2022 grondwaterconvenant
m) 2023 samenwerking met steenbreek en geveltuintjes jozefplein, gemeentehuis
n) 2023 start uitvoering meerjaren uitvoeringsplan Dennendijkse bossen
o) 2023 start uitvoering landschapselementen, zie transformatie buitengebied
p) 2023 lang leve project aarde
q) 2024 Samenwerkingsovereenkomst Peel voor klimaatadaptatie

Energieneutraliteit

a) 2017 onderzoek 0 op de meter museum
b) 2017 Elektrisch handgereedschap udas
c) 2017 Led en duurzame ketels gemeentehuis
d) 2018 start zonnepanelenproject de groene zone
e) 2018 aanleg zonneveld met waterberging heusden
f) 2018 onderzoek geothermie
g) 2018 oprichting DECAS
h) 2018 start werkzaamheden 0 op de meter museum
i) 2018 evaluatie verlichting openbare ruimte
j) 2018 overeenkomst openbare laadpalen
k) 2018 bouw eerste 0 op de meterwoningen door BOW
l) 2018 ondertekenen manifest duurzaam inkopen (MVI)
m) 2018 opstart ambtelijk duurzaamheidsnetwerk Peel en MRE
n) 2018 buurkrachtactie zonnepanelen
o) 2019 start opstellen RES
p) 2019 vervolg werkzaamheden 0 op de meter museum
q) 2019 plan verlichting openbare ruimte
r) 2019 onderzoek circulair bouwen gemeenschapshuis
s) 2020 vergunning warmtenet DECAS
t) 2020 start green deal zorg
u) 2020 inkoop leerlingenvervoer met verduurzamingseisen wagenpark
v) 2021 zonnepanelen op gemeentehuis

w) 2021 RES vastgesteld
x) 2021onderzoek met NP RES naar mogelijkheden combinatie energieopwek en verduurzaming melkveehouderij
y) 2021 Programma Warmtetransitie vastgesteld
z) 2021 Start samenwerking Energiehuis Slim Wonen met 8 gemeenten
aa) 2021 gezamenlijke toezicht en handhavingsactie energiebesparingsplicht
bb) 2021doorrekening materiaalkosten in projecten openbare werken
cc) 2022 bonnenactie RREW
dd) 2022 1ste week van de duurzaamheid
ee) 2022 themapagina's duurzaamheid in peelbelang
ff) 2022 uitbreiding lokaal team ESHW
gg) 2022 project hergebruik materialen openbare werken
hh) 2022 start gebruik duurzame brandstoffen bij projecten openbare werken
ii) 2023 klussendienst kleine maatregelen voor huurders
jj) 2023 collectieve inkoopactie isolatie
kk) 2023 buurtaanpak Eikelaar (ESHW)
ll) 2023 warmtescans 1000 woningen
mm) 2023 opwek zon voor melkvee
nn) 2023 onderzoek mogelijkheden verduurzamen gemeentelijke mobiliteit
oo) 2023 aanschaf voertuigen veilige publieke taak: elektrisch en hybride
pp) 2023 aanschaf 3 elektrische dienstfietsen
qq) 2023 start uitvoering CO2reductieplan voor projecten openbare werken
rr) 2023 beleid uitrol laadpaalinfrastructuur
ss) 2024 Zon voor melkvee
tt) 2024 ondertekening convenant SEB
uu) 2024 acties gebouwde omgeving

Circulariteit

a) 2017 Afschaffen papieren bekers gemeentehuis
b) 2018 gescheiden ophalen pmd gemeentehuis
c) 2023 strategisch plan circulair Asten
d) 2024 onderzoek circulaire sloop st Bonifatius
e) 2024 aanvraag subsidie circulariteit Loverveld
f) 2024 aanvraag subsidie circulariteit Wilhelminastraat